

שאם יש שתי ערים סמוכות, הרי אם יש לזו שבעים אמה ושיריים מסביבה, ולזו שבעים אמה ושיריים מסביבה — עושה הקרפף הניתן לכל אחת מהן, ומפגיש בכך את שתיהן — להיות שתיהן לעיר אחת.

וכן שלושה כפרים המשולשין, אחד במרחק, אם יש בין שנים הכפרים החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש, כמידת שני קרפפים — עשה הכפר האמצעי את שלשתן להיות אחד. וענין זה יבואר בגמרא.

גמרא:

שנינו במשנה: נותנים קרפף לעיר, דברי רבי מאיר.

מנא הני מילי?

אמר רבא: דאמר קרא בענין תחום ערי הלויים [במדבר לה]: "ומדותם מקיר העיר וחוצה — אלפיים באמה".

אמרה תורה: תן תחילה "חוצה" לעיר, דהיינו, קרפף, שמיועד לעשות בו שימושי העיר שצריכים להעשות מחוץ לעיר, ורק אחר כך מדוד ממנו את האלפיים אמה.

שנינו במשנה: וחכמים אומרים: לא אמרו שנותנים קרפף לעיר אלא כדי לחבר שתי עיירות.

איתמר, רב הונא אמר: לדברי חכמים, נותנין קרפף לזו וקרפף לזו.

חייא בר רב אמר: נותנים קרפף אחד לשתייהן כדי לחברן.

ופרכינן לרב הונא: הא תנן במשנתנו:

וחכמים אומרים: לא אמרו שנותנים קרפף אלא בין שתי עיירות.

ומשמע מלשון "קרפף" שנותנים קרפף אחד בלבד.

ותיובתא דרב הונא!

אמר לך רב הונא: מאי "קרפף" — תורת קרפף. ולעולם, נותנים קרפף לזו וקרפף לזו.

ומוכיחה הגמרא: הכי נמי מסתברא כרב הונא.

מדקתני סיפא: אם יש לזו שבעים אמה ושיריים ולזו שבעים אמה ושיריים — עושה קרפף לשתייהן להיות אחת.

שמע מינה שנותנים שני קרפפים כדי לחברן.

והוינן בה: לימא תיהוי הוכחתנו מהמשנה תיובתיה דחייא בר רב!

ומשנינן: אמר לך חייא בר רב:

הא סיפא של משנתנו, אינה המשך של דברי ב-ת חכמים, אלא היא סתם משנה, ומני? — רבי מאיר היא. ואני סבור כחכמים.

ופרכינן: אי סיפא דמתניתין רבי מאיר היא, למה הוצרכנו כלל לשנותה?

והא תני ליה כבר לדברי רבי מאיר ברישא: נותנין קרפף לעיר, דברי רבי מאיר!?

ומנינן צריכא לשנות את דברי רבי מאיר ברישא וגם בסיפא.

דאי מההיא, מרישא דמתניתין, ששנה בה

ציור מס' 15

הא ליכא כפר אמצעי — לא נותנים שני קרפפים כדי לחברם.

תויבתא דרב הונא!

אמר לך רב הונא: הא אתמר עלה: אמר רבה אמר רב אידי אמר רבי הנינא:

במשנתנו לא מדובר שהיו שם כפרים משולשין ממש בשורה אחת, בזה אחר זה.

אלא, בכפר אמצעי המרוחק הרבה מבין השניים, וגם השניים העומדים בשורה אחת אינם סמוכים זה לזה.

ולצורך חיבורם "רואין": כל שאילו הייתי לוקח את הכפר האמצעי ממקומו ומטיל את הכפר האמצעי ביניהן של שני הכפרים החיצונים, ויהיו בעקבות ההצבה [הדמיונית] של הכפר האמצעי ביניהם, "משולשין", כאילו שלשתם עומדים בשורה אחת, סמוכים זה לזה, ואין מרחק בין זה לזה אלא מאה וארבעים אמה ואחת ושליש, והיינו שבין כל כפר לכפר יש את השיעור הזה.

או — עשה הכפר האמצעי את שלשתן, להיות אחד.

והיינו, שמתרין רב הונא כי לדברי רבי חנינא אכן יש לתת שני קרפפים בין שני כפרים כדי לחברם האחד לשני.

כי המשנה עוסקת בכפר אמצעי העומד במרחק, ש"רואין" אם לפי גודלו אפשר למלאות בו את השטח הריק שבין שני הכפרים האחרים. ומשאירים רווח של שני קרפפים בין הכפר האמצעי לבין כל אחד מהכפרים שבצידו.

את דברי רבי מאיר שנותנים קרפף לעיר, הוה אמינא שנותנים קרפף אחד בלבד, ואפילו בין שתי ערים.

וכך הייתי אומר: נותנים קרפף חד לחדא עיר, וקרפף חד לתרתי ערים.

קא משמע לן בסיפא דלתרתי ערים תרי קרפפים יחבינן לחו לפי רבי מאיר.

ואי אשמעינן הכא בסיפא, שלרבי מאיר נותנים לשתי עיירות שני קרפפים, הוה אמינא, שטעמו של דבר הוא, משום דדחיקא תשמישתייהו. שצריך לתת להן מרווח של שני קרפפים היות והם סמוכות, וזקוקות לשטח פנוי עקב הצפיפות מחמת קירבתם זו לזו.

אבל התם ברישא, שמדובר בה בעיר אחת, שכל השטח שסביבה פנוי, הלא דחיקא תשמישתייהו — אימא לא נותנים לה קרפף כלל [וכך אכן סוברים חכמים, ורבי מאיר יודה להם].

ולכן צריכא להשמיענו שלרבי מאיר נותנים קרפף גם לעיר אחת.

ומקשה הגמרא מהמשך המשנה לרב הונא:

תנן: וכן שלשה כפרים המשולשין — אם יש בין שנים החיצונים מאה וארבעים ואחת אמה ושליש [והיינו, השיעור של שני קרפפים] — עושה הכפר האמצעי את שלשתן להיות אחד.

ודייקין: טעמא דאיכא כפר אמצעי בין שני הכפרים, ונותנים קרפף אחד כדי לחבר את הכפר האמצעי לכפר שמצידו האחד, וקרפף אחר כדי לחברו לכפר שבצד השני. ונמצא שאין בין כפר לכפר אלא קרפף אחד.

אמר שאל ליה רבא לאביי: כמה יהא המרחק בין הכפר החיצון לאמצעי, שנוכל "לראות" כאילו האמצעי עומד בין החיצונים?

אמר ליה אביי: עד אלפים אמה. שהואיל ויכולים לבוא מכפר אחד לשני בלי עירוב תחומין רואין את הכפר האמצעי כאילו הוא עומד בין שני הכפרים.

אמר ליה רבא לאביי: והא את הוא דאמרת לעיל, בעיר העשויה כקשת, כי כוותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מסתברא, דאמר: אפילו רחוק היתר מהקשת יותר מאלפים אמה גם נחשבים שני צידי הקשת כעיר אחת, ומודדים את תחום העיר מהיתר.

ודחי אביי: הכי השתא! מהו הדמיון! ?

התם, בעיר העשויה כקשת — איכא בתים לאורך כל הקשת, ויכולים כל בני העיר להגיע לשני ראשי הקשת דרך בתי העיר. ולכן ניתן לחבר את שני ראשי הקשת גם אם היתר שביניהם רחוק יותר מאלפי אמה מכיפת הקשת.

אבל הכא, בשלשה כפרים, שהאמצעי רחוק מהחיצונים יותר מאלפי אמה — ליכא בתים שדרכם אפשר להגיע מכפר לכפר.

ואמר ועוד שאל ליה רבא לאביי: כמה יהא המרחק בין היצון לחיצון?

והוינן בה: כמה יהא המרחק — מאי נפקא לך מינה?

והרי כל שאילו מכנים את הכפר האמצעי ביניהן, ואין בין זה לזה אלא מאה וארבעים

ואחת ושליש הם אחד, ומה אכפת לנו במרחק שביניהם, כאשר הכל תלוי ברוחב הכפר האמצעי!

ושאלו רבא: האם אפילו המרחק בין שני הכפרים החיצוניים הוא ארבעת אלפים אמה?

אמר ליה אביי: אין. אפילו יש מרחק בין הכפרים ארבעת אלפים אמה מצרפם הכפר האמצעי להיות אחד.

והקשה לו רבא: והאמר רב הונא: עיר העשויה כקשת, אם יש בין שני ראשיה פחות מארבעת אלפים אמה — מורדין לה מן היתר. ואם לאו — מורדין לה מן הקשת!

אמר ליה: התם, בעיר העשויה כקשת, ליכא למימר מלי, אין לנו במה למלאות את השטח שבין שני ראשי הקשת.

אבל הכא, בכפר אמצעי שבין שני החיצונים — איכא למימר מלי, מלא את האויר שבין החיצונים במידת רחבו של הכפר האמצעי²⁹.

אמר ליה רב ספרא לרבא: הרי בני העיר אקיסטפון, דמשחינן שמורדים להו תחומא מהאי גיסא מצד זה דהעיר ארדשיר. ובני דארדשיר משחינן להו תחומא מהאי גיסא דאקיסטפון. לפי שאנו מחשיבים אותם כעיר אחת.

כיצד עושים זאת? והא איכא נהר דגלת, דמפסקא ביניהם יתר ממאה וארבעים ואחת ושליש!

נפק, יצא רבא, אחוי ליה והראה לרב ספרא

האמור בסוגייתנו הוא בראיית מבנה העיר, שכל

29. ונתבאר בדברי הראשונים שהמילוי "ורואין"